

ЗА РУБЕЖЕМ

УДК: 378.027.7
DOI 10.25128/2415-3605.21.2.23

БОГДАН КЛИК

<https://orcid.org/0000-0001-9175-5457>

e-mail: bogdan_klyk96@ukr.net

викладач

приватний заклад вищої освіти «Київський міжнародний університет»
вул. Львівська, 49, м. Київ

ІНСТИТУЦІЙНЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІТАЛІЇ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТУРИЗМ»

Проаналізовано інституційне й організаційне забезпечення освітньої діяльності італійських університетів, в яких здійснюються підготовка майбутніх фахівців зі спеціальності «Туризм», шляхом розв'язання завдань щодо аналізу нормативно-правових документів таких ЗВО, представлення інституційного та організаційного забезпечення освітньої діяльності та виявлення їх особливостей, що є запорукою їх успішного функціонування. Досліджено нормативно-правові акти італійських ЗВО, що входять у світовий рейтинг Shanghai Academic Ranking of World Universities (станом на 2020 р.), зокрема законодавчу базу системи вищої освіти Італії, статутні та внутрішньоуніверситетські документи тощо з урахуванням вимог Болонського процесу. Виявлено особливості інституційного та організаційного забезпечення освітньої діяльності італійських ЗВО – статутні, які є основою діяльності ЗВО; адміністративні, що регулюють адміністративний сектор університетів; організаційні та фінансові, які регламентують трудові відносини академічного та адміністративного персоналу, фінансову й іншу діяльність тощо. З-поміж структурних одиниць основу італійських ЗВО, що здебільшого є цілком тотожною, входять ректор, академічний сенат, рада директорів та адміністративні департаменти, перелік яких визначається університетом. З'ясовано цілі освітніх програм зі спеціальності «Туризм» кожного з п'яти рейтингових ЗВО – Римський університет «Ла Сapiєнца» (SAPIENZA Università degli Studi di Roma «La Sapienza»), Університет Перуджі (Università degli Studi di Perugia), Генуезький університет (Università degli studi di Genova), Катанійський університет (Università degli Studi di Catania), Римський університет «Тор Вергата» (Università degli Studi di Roma «Tor Vergata») та здійснено аналіз головних професійних орієнтацій випускників відповідних університетів.

Ключові слова: інституційне забезпечення, організаційне забезпечення, статут, нормативно-правові акти, освітні програми, спеціальність «Туризм».

BOHDAN KLYK

lecturer

private higher education establishment «Kyiv International University»
49 Lvivska Str., Kyiv

INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL SUPPORT OF EDUCATIONAL ACTIVITIES OF THE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF ITALY ON THE SPECIALTY “TOURISM”

Analyzed the institutional and organizational support of educational activities of higher education institutions in Italy in the specialty “Tourism”, which is the key to the successful functioning of educational activities. The regulatory legal acts of Italian higher education institutions included in the Shanghai Academic Ranking of World Universities (as of 2020), including the legal framework of the Italian higher education system, statutory and intra-university documents, and the like, have been investigated. The institutional and

organizational support of the educational activities of Italian higher education institutions is characterized and their features are revealed. The goals of educational programs in the specialty "Tourism" of each of the rating higher education institutions are clarified and the analysis of the main professional orientations of the graduates of the corresponding universities is carried out. The purpose of the article. Highlight the institutional and organizational support of educational activities of Italian universities, which train specialists in «Tourism», by solving problems on the analysis of legal documents of such free economic zones, presentation of institutional and organizational support of educational activities and identifying their features. The study used theoretical and empirical research methods, including: analysis of the implemented statutory documents in the Italian higher education system; analysis of the peculiarities of the autonomy of Italian universities; comparison of the legal basis for the educational activities of Italian universities.

Thus, it was found that the institutional basis of the educational activities of the Free Economic Zone of Italy in public and private ownership are the statutory documents and internal university regulations, which are based on regulations approved by the Italian government. Such documents in each of the five free economic zones are SAPIENZA Università degli Studi di Roma "La Sapienza"; University of Roma Studies «Tor Vergata»; University of Genoa Studies; University of Perugia Studies; Università degli Studi di Catania – became: university statute; regulations on administration, finance and accounting; general organizational provisions of the university; code of ethics; rules of conduct for employees; educational regulations of the university, etc. In the case of the structural units of the Italian Free Economic Zones, they are largely identical, comprising the Rector, the Academic Senate, the Board of Directors and the Administrative Departments, and are funded by tuition fees and financial assistance from public and private universities from the Italian Ministry of Education. (Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca – MIUR) and the Ministry of Economy and Finance of Italy (Ministero dell'Economia e delle Finanze). As for the peculiarities of educational training «Tourism», their goals, requirements and professional orientation are more identical in all free economic zones – is the training of highly qualified personnel in the field of tourism, on entry, the presence of a document of complete secondary education and the possibility of further employment in tourism enterprises. own business, etc.

Keywords: *institutional support, organizational support, charter, regulations, educational programs, specialty «Tourism».*

Від приєднання Італії до Болонського процесу та прийняття ініціатив міністерських комюніке його країн-учасниць постало питання про відповідне забезпечення внутрішнього регламенту ведення освітньої діяльності італійських університетів, що матеріалізувалося в комплекс їх статутних та інших документів. Комплекси університетських статутних документів доповнили затверджені особливості країн-учасниць Болонського процесу, що посилювало підвищення інституційного та організаційного аспектів провадження освітньої діяльності італійських ЗВО. Зокрема, якісному наданню освітніх послуг, розширенню інституційної автономії сприяли реформаційні заходи, проведені в системі вищої освіти Італії.

Беручи до уваги комплексність розроблених та інтегрованих нормативно-правових актів в освітній системі ЗВО Італії, виникла потреба провести детальний аналіз цих особливостей та визначити, як вони вплинули на функціонування ЗВО тощо задля втілення кращого іноземного досвіду з підготовки фахівців зі спеціальності «Туризм» в Україні.

У процесі проведення дослідження щодо інституційного та організаційного забезпечення освітньої діяльності ЗВО Італії зі спеціальності «Туризм» здійснено аналіз найбільш повно представлених джерел із зазначеної проблеми – баз даних п'яти італійських університетів, що входять у світовий рейтинг Shanghai Academic Ranking of World Universities (станом на 2020 р.), зокрема Римський університет «Ла Сапієнца» (SAPIENZA Università degli Studi di Roma «La Sapienza»), Римський університет «Тор Вергата» (Università degli Studi di Roma «Tor Vergata»), Генуезький університет (Università degli studi di Genova), Університет Перуджі (Università degli Studi di Perugia), Катанійський університет (Università degli Studi di Catania),.

З'ясовано, що італійські університети у провадженні освітньої діяльності враховують рекомендації зустрічей міністрів вищої освіти країн-учасниць Болонського процесу та дотримуються відповідних вимог Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору.

З українських вчених проблему інституційних та організаційних особливостей підготовки фахівців сфери туризму в ЗВО Італії досліджували Є. Балджи, І. Драч, С. Калашнікова, О. Коваленко, С. Курбатов, Н. Невмержицька, О. Паламарчук, В. Рябенко, Л. Червона [38] та ін.

Мета статті – висвітлити інституційне й організаційне забезпечення освітньої діяльності італійських університетів, в яких здійснюються підготовка майбутніх фахівців зі спеціальності «Туризм», шляхом розв'язання завдань щодо аналізу нормативно-правових документів таких

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГА

ЗВО, представлення інституційного та організаційного забезпечення освітньої діяльності та виявлення їх особливостей.

П'ять університетів, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців зі спеціальності «Туризм», мають вагому і багатолітню історію становлення та розвитку, а саме: Римський університет «Ла Сapiєнца» (SAPIENZA Università degli Studi di Roma «La Sapienza») та Університет Перуджі (Università degli Studi di Perugia) засновані – у XIV ст., Генуезький університет (Università degli studi di Genova) та Катанійський університет (Università degli Studi di Catania) – у XV ст., Римський університет «Тор Вергата» (Università degli Studi di Roma «Tor Vergata») – у другій половині XX ст., що свідчить про усталені традиції і сформований досвід щодо підготовки майбутніх фахівців не тільки сфери туризму, а й інших спеціальностей. Крім того, про забезпечення зазначеними ЗВО конкурентоспроможними фахівцями на ринку праці підтверджують їх позиції у світових та національних університетських рейтингах, де найкращим закладом, який посідає 151-200 позицію у світовому рейтингу Shanghai Academic Ranking of World Universities в Італії є Римський університет «Ла Сapiєнца» (SAPIENZA Università degli Studi di Roma «La Sapienza»).

Інституційним підґрунтям освітньої діяльності ЗВО Італії державної та приватної форм власності є статутні документи та внутрішньоуніверситетські положення, які базуються на нормативно-правових актах, затверджених урядом країни (табл. 1) [1; 2; 3; 4; 5; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23] з урахуванням вимог Болонського процесу.

Таблиця 1

Складові правового базису освітньої діяльності італійських ЗВО зі спеціальністю «Туризм» відповідно до світового рейтингу Shanghai Academic Ranking of World Universities (2020 р.)

Назва ЗВО Критерії	Рік заснування ЗВО	Позиція в рейтингу (світовий/ національний)	Нормативне підґрунтя освітньої діяльності	Форма власності	Назва факультету, що здійснює підготовку у галузі туризму	Освітньо-кваліфікаційний рівень	Наявність акредитованих програм	Ліцензування	Назва освітньої програми
1			4			6			10
Римський університет «Ла Сapiєнца» (SAPIENZA Università degli Studi di Roma «La Sapienza»)	1303	151-200/ 1-3	Конституція Італії, 1475 статутних та внутрішньоуніверситетських документів	Державна	Факультет літератури та філософії	Бакалавр	+	+	Наука про туризм (Scienze del turismo)

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГА

Римський університет «Тор Вергата» (Università degli Studi di Roma «Tor Vergata»)	1982	501-600/ 18-24	Конституція Італії, Велика хартія вольностей, нормативно-правові акти Італії, 85 статутних та внутрішньоуніверситетських документів	Приватна	Факультет історії, культурної спадщини та суспільної освіти	Бакалавр	+	+	Продовольчий та винний туризм (Turismo enogastronomico)
Генуезький університет (Università degli studi di Genova)	1471	501-600/ 18-24	Конституція Італії, 15 статутних та внутрішньоуніверситетських документів	Державна	Факультет економіки	Бакалавр	+	+	Наука про туризм: бізнес, культура галузі (Scienze del turismo: impresa, cultura e territorio)
Університет Перуджі (Università degli Studi di Perugia)	1308	401-500/ 11-17	Конституція Італії, нормативно-правові акти Італії, 132 статутних та внутрішньоуніверситетських документів	Державна	Факультет економіки	Бакалавр	+	+	Економіка туризму (Corso di Laurea in Economia del Turismo)
Катанайський університет (Università degli Studi di Catania)	1434	401-500/ 11-17	Конституція Італії, нормативно-правові акти Італії, 13 статутних та внутрішньоуніверситетських документів	Приватна	Факультет економіки та бізнесу	Бакалавр	+	+	Наука про туризм (Scienze del turismo)

Джерело: складено автором на основі: [1; 2; 3; 4; 5; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23].

Освітня діяльність вказаних італійських університетів зі спеціальності «Туризм», ґрунтується на конституції країни, як головної доктрини, статутних документах [1; 3], а також Великій хартії університетів 1988 р. (The Magna Charta of the European Universities) [2; 4; 5; 37].

З-поміж нормативно-правових актів ЗВО Італії виділяються чотири спільні групи документів, що є юридичною базою освітньої діяльності [6; 7; 8; 9; 10]: статутні, які є основою діяльності ЗВО; адміністративні, що регулюють адміністративний сектор університетів; організаційні та фінансові, які регламентують трудові відносини академічного та адміністративного персоналу, фінансову й іншу діяльність тощо.

Так, у Римському університеті «Ла Салієнца» (SAPIENZA Università degli Studi di Roma «La Sapienza») функціонують 1475 документів, з-поміж яких фундамент становлять [11]: статут університету; положення щодо адміністрування, фінансів і бухгалтерського обліку; положення про студентів бакалаврату і магістратури; загальні організаційні положення університету; етичний кодекс; правила поведінки співробітників; правила проведення випускних іспитів тощо. Важливими в освітній діяльності є протоколи академічного сенату університету, накази ректора, зокрема щодо створення робочої групи з гендерної рівності, інформаційні звіти, положення про зміни форми навчання в зв'язку з світовою пандемією COVID-19 тощо [11].

У Римському університеті «Тор Вергата» (Università degli Studi di Roma «Tor Vergata») основу освітньої діяльності складає 85 нормативно-правових внутрішньоуніверситетських актів, серед яких, окрім статуту, варто виокремити: положення щодо самосертифікації та

перевірки навчальних завдань для студентів і дослідницької діяльності професорів і здобувачів; правила внутрішньої мобільності персоналу; освітній регламент університету; положення щодо присвоєння стипендій на навчання та дослідження й ін. [12].

Здійснений аналіз правової бази Університету Генуї (*Università degli studi di Genova*) засвідчує, що злагоджене функціонування з урахуванням всіх аспектів діяльності ЗВО підкріплено 15 документами, кожен з яких регламентує певний перелік норм та правил [8]: статут; регламент; положення щодо колегіального управління і центральних органів; правила освітньої діяльності, адміністративно-бухгалтерської сфери, студентського життя, дослідницького сектора, поведінки персоналу; етичний кодекс; кодекси поведінки працівників університету, державних службовців; структурні регламенти; інші положення та правила.

В Університеті Перуджі (*Università degli Studi di Perugia*) розроблено 132 внутрішньоуніверситетських документи, основна частка яких тотожна до описаних вище статутних документів інших ЗВО, але все-таки має певні додаткові положення та відмінні акти, як-от: регламенти центрів передового досвіду, дослідницьких центрів; тимчасове положення щодо проведення екзаменів та випускних іспитів у змішаному режимі; положення про дослідницькі гранти тощо [9].

Ключовими в Катанійському університеті (*Università degli Studi di Catania*) є [10] статут; положення про університет; кафедру; спеціальні заклади освіти та школи; дослідження та викладання; викладацький склад; адміністрування, бухгалтерський облік та фінанси; органи управління та офіси; адміністративно-технічний персонал і зовнішніх працівників, а також регламенти, зокрема: освітній; виборчий; дослідницьких та сервісних центрів, і правила, які становлять загальний інтерес тощо.

До структури врядування ЗВО, що здебільшого є цілком тотожною, входять ректор, академічний сенат, рада директорів та адміністративні департаменти, перелік яких визначається університетом. Ключову роль у врядуванні університетом покладено на ректора, який здійснює контроль за усіма аспектами функціонування ЗВО, зокрема якістю надання освітніх послуг, дослідницькою діяльністю, є офіційним представником ЗВО на різних заходах і за кордоном тощо. Академічний сенат, до якого входить вищий керівний склад закладу під головуванням ректора, зосереджує свою діяльність на питаннях, пов'язаних з контролем освітньої діяльності, плануванням стратегії розвитку університету, моніторингом його автономії ЗВО та ін. Рада директорів італійських університетів займається фінансовою, адміністративною діяльністю, а також підбором викладацького персоналу. Її членами є ректор, працівники університету, представники зовнішніх бізнес-спільнот, які спроможні фінансувати ЗВО, стейкхолдери. Адміністративні департаменти – це різні структурні підрозділи, які інтегруються за необхідністю до ЗВО, наприклад дослідницька рада, аудиторська рада, рада університету тощо [36].

Фінансування ЗВО Італії здійснюється за рахунок прибутків від навчання, а також фінансової допомоги державних і приватних університетів, передовсім міністерства освіти (*Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca*) та міністерства економіки та фінансів (*Ministero dell'Economia e delle Finanze*) Італії.

Важливими для аналізу організаційного забезпечення освітньої діяльності університетів є висвітлення цілей освітніх програм (ОП). Загалом цілі ОП «Туризм», за якою провадиться підготовка майбутніх фахівців, схожі між собою та все ж мають свої особливості. Так, в Римському університеті «Ла Сапієнца» (*SAPIENZA Università degli Studi di Roma «La Sapienza»*) головною ціллю ОП є підготовка туристичних операторів для розширення і зміцнення туристичного сектора, котрі здатні просувати і координувати використання культурних, територіальних й екологічних ресурсів та є відкритими для нових технологій і міжнародних відносин тощо [24].

У Римському університеті «Тор Вергата» (*Università degli Studi di Roma «Tor Vergata»*) цілю ОП – це надання міждисциплінарних перспектив і навичок, спрямованих на поглиблене знання місцевої, регіональної та національної кулінарної і винної спадщини, яку віднесено до рівнів туристичного попиту в національному і міжнародному масштабі [25].

Університет Генуї (*Università degli studi di Genova*) має за мету підготовку конкретного фахівця, який здобув теоретичні знання та операційні навички, необхідні для професійної роботи у сферах туризму і культури, володіє компетентностями менеджера з організаційних і підприємницьких питань та інформаційно-комунікаційних технологій у секторі мультимедіа [26].

В Університеті Перуджі (Università degli Studi di Perugia) основою ОП є надання бізнес-орієнтованої підготовки з метою здійснення професійної діяльності у сфері туристичного бізнесу, а також надання здобувачам вищої освіти управлінських та адміністративних навичок з метою підвищення економічної рентабельності туристичного підприємства [27].

Пріоритетна ціль ОП в Катанійському університеті (Università degli Studi di Catania) – це підготовка професіоналів для роботи в секторі культурного туризму, надання широких можливостей здобуття теоретичних і практичних навичок, спрямованих на вирішення проблем, властивих різним складовим туристичного феномена. З цією метою та для повного і збалансованого навчання на основі теоретичних і практичних дисциплін студент отримує точні знання про культурні ресурси території, фахову професійну підготовку, необхідну для вдосконалення туристичних проєктів [23].

Щодо вимог для вступу на навчання, в Римському університеті «Ла Сапієнца» (SAPIENZA Università degli Studi di Roma «La Sapienza») основними для громадян Італії є наявність документа про повну загальну середню освіту, громадян країн-членів ЄС та інших країн – документ про повну загальну середню освіту, а також тест з італійської мови [31]. В Римському університеті «Тор Вергата» (Università degli Studi di Roma «Tor Vergata») вступна кампанія складається з двох етапів у вигляді фахового письмового іспиту та подальшої співбесіди з майбутнім студентом [30]. Для вступу до університету Генуї (Università degli studi di Genova) необхідно скласти Telemaco – іспит з логіки, математики та вербального розуміння, що передбачає тест для самооцінки, який дає змогу встановити рівень підготовки і напрями, що треба вдосконалити для успішного навчання впродовж першого року, та оцінити базові навички й ті, які є більш розвинутими залежно від обраної спеціальності [29]. Університет Перуджі (Università degli Studi di Perugia) вимагає для вступу атестат середньої школи або іншу кваліфікацію, отриману за кордоном із затвердженням її чинності [27]. Для навчання в Катанійському університеті (Università degli Studi di Catania) необхідно мати атестат про повну загальну середню освіту або іншу кваліфікацію, отриману за кордоном, яка визнана еквівалентною. Крім того, для вступу потрібні достатні загальні знання, а також конкретні базові знання з географії, історії, логіки і математики [28].

Особливо заслуговує на увагу працевлаштування випускників італійських університетів, що зумовлено імплементацією цілей ОП зі спеціальності «Туризм». Зокрема, після завершення навчання в Римському університеті «Ла Сапієнца» (SAPIENZA Università degli Studi di Roma «La Sapienza») випускники мають змогу працевлаштування в таких організаціях і агентствах [32]: туристичних агентствах; бізнесових структурах у туристично-екологічній сфері; туристичних селищах і морських курортах; підприємствах агротуризму та сільського туризму; державних і приватних організаціях з управління та збагачення культурної і природної спадщини; підприємствах у готельному, ресторанному і транспортному секторах.

Випускники у галузі гастрономічного і винного туризму Римського університету «Тор Вергата» (Università degli Studi di Roma «Tor Vergata») будуть ще й експертами в секторі адміністрування щодо розв'язання завдань високого професійного рівня, створення концепцій, забезпечення надання послуг, пов'язаних із сектором харчування і винної справи [30]: на підприємствах з виробництва агропродовольчої продукції; в туроператорів і туристичних агентствах, що спеціалізуються на гастрономічному туризмі; у комерційній діяльності, включеної в Ho.Re.Ca. (Hotellerie-Restaurant-Catering); у державних органах і галузевих органах, пов'язаних з територіальним плануванням і розвитком, тощо.

Майбутні фахівці зі спеціальності «Туризм», які навчалися в університеті Генуї (Università degli studi di Genova), можуть займати операційні та / або управлінські посади в адміністративних, операційних і комерційних структурах компаній у секторі туризму або у структурах, пов'язаних з дизайном, організацією і просуванням туристичних продуктів і послуг [29].

Після закінчення навчання в університеті Перуджі (Università degli Studi di Perugia) – випускники дипломного курсу з економіки туризму можуть працевлаштуватися у сфері культурної та територіальної діяльності в державних адміністраціях з виконанням управлінських або підприємницьких функцій, а також у вільних професіях в економічній сфері і в секторі туризму [27].

У випускників Катанійського університету (Università degli Studi di Catania) будуть можливості працевлаштування у [28]: структурах гостинності, які обслуговують корпоративи,

туристичних агенцій, туроператорів; приватних та громадських структурах, зокрема муніципалітетах, провінціях; секторі технічного обслуговування в сфері гостинності та аналогічних професій; організаторами ярмарків, виставок і культурних заходів; конференцій і прийомів; туристичними агентами.

Таким чином, з'ясовано, що інституційним підґрунтям освітньої діяльності щодо підготовки майбутніх фахівців спеціальності «Туризм» ЗВО Італії державної та приватної форм власності є статутні документи та внутрішньоуніверситетські положення, які базуються на нормативно-правових актах, затверджених урядом країни. Такими документами в кожному з п'яти розглянутих університетів, є: статут університету; положення щодо адміністрування, фінансів і бухгалтерського обліку; загальні організаційні положення університету; етичний кодекс; правила поведінки співробітників; освітній регламент університету тощо.

Щодо особливостей освітньої підготовки «Туризм», їхні цілі, вимоги та професійна орієнтація більшою мірою спільні в усіх ЗВО: це підготовка висококваліфікованих кадрів сфери туризму, при вступі, наявність документа про повну загальну середню освіту і можливість подальшого працевлаштування в туристичних підприємства з навичками ведення власного бізнесу тощо.

Розширення інституційної автономії та академічної свободи ЗВО Італії безпосередньо вплинуло на різноманітний спектр багатопрофільного навчання, зокрема й галузі туризму, що ґрунтується на врахуванні географічних, економічних, соціальних, культурних, гастрономічних та інших особливостей країни, дає змогу випускникам університетів успішно працевлаштуватися на туристичних підприємствах, підтверджує конкурентоспроможну якість вищої освіти загалом.

У подальшому наукові пошуки зосереджуватимуться на висвітленні особливостей змісту навчального плану освітніх програм професійної підготовки бакалавр за спеціальністю «Туризм» в ЗВО Італії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Lo Statuto della Sapienza. URL: https://www.uniroma1.it/sites/default/files/field_file_allegati/statuto-sapienza_agg_2019.pdf
2. Statuto dell'Università degli Studi di Roma "Tor Vergata". URL: https://web.uniroma2.it/module/name/Content/newlang/italiano/navpath/CAM/section_parent/1215
3. Statuto dell'università degli studi di Genova. Adottato dal senato accademico in via definitiva in data 30.5.2017 con parere favorevole del consiglio di amministrazione In vigore dal 04.07.2017. URL: <https://unige.it/sites/contenuti.unige.it/files/imported/regolamenti/documents/StatutodiAteneo.pdf>
4. Statuto dell'università degli studi di Perugia. URL: <https://www.unipg.it/files/statuto-regolamenti/statuti/statuto.pdf>
5. Statuto vigente. URL: <https://www.unict.it/ateneo/statuto-vigente>
6. Normativa e documenti. URL: <https://www.uniroma1.it/it/pagina-strutturale/ateneo>
7. Università degli Studi di Roma "Tor Vergata". Oggi, l'Ateneo del domani. URL: https://web.uniroma2.it/module/name/Content/newlang/italiano/navpath/CAM/section_parent/308
8. Statuto e Regolamenti. URL: <https://unige.it/regolamenti/>
9. Statuto e regolamenti. URL: <https://www.unipg.it/ateneo/statuto-e-regolamenti>
10. Normativa. URL: <https://www.unict.it/it/ateneo/normativa>
11. Cerca regolamenti, circolari, documenti. URL: <https://www.uniroma1.it/it/cerca/circolari?page=1>
12. Regolamenti. URL: https://web.uniroma2.it/module/name/Content/newlang/italiano/navpath/CAM/section_parent/1216
13. Shanghai Academic Ranking of World Universities 2020. URL: <https://www.shanghairanking.com/rankings/arwu/2020>
14. Chi siamo. La più antica università di Roma, la più grande in Europa. URL: <https://www.uniroma1.it/en/pagina/about-us>
15. About university of Rome II – Tor Vergata. URL: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/university-rome-tor-vergata>
16. Description University of Genoa (UniGe). URL: <https://smapse.com/university-of-genoa-unige-university-of-genoa/>
17. Ateneo. URL: <https://www.unipg.it/ateneo>
18. The University. URL: <https://www.unict.it/en/university/university>
19. Scienze del turismo. Laurea. URL: <https://corsidilaurea.uniroma1.it/it/corso/2020/30432/home>

20. Turismo enogastronomico. URL: https://web.uniroma2.it/module/name/Content/newlang/italiano/navpath/OFF/section_parent/6942
21. Scienze del turismo: impresa, cultura e territorio. URL: <https://corsi.unige.it/9912>
22. Corso di Laurea in Economia del Turismo. URL: <https://www.econ.unipg.it/didattica/assisi/laurea-in-economia-del-turismo>
23. Scienze del turismo. URL: <https://www.unict.it/en/node/11367>
24. Il corso. URL: <https://corsidilaurea.uniroma1.it/it/corso/2020/30432/il-corso>
25. Turismo enogastronomico a.a. 2021 – 2022. URL: https://web.uniroma2.it/en/contenuto/turismo_enogastronomico_a_a_2021-2022
26. Il corso in breve. URL: <https://corsi.unige.it/9912#chapter-3>
27. Informazioni sul corso – Regolamento 2021. Corso di laurea in Economia del turismo. URL: <https://www.econ.unipg.it/didattica/assisi/laurea-in-economia-del-turismo/info-economia-turismo-assisi?idcorso=175&annoregolamento=2021&tab=PRE>
28. Requisiti di ammissione. URL: <http://www.disfor.unict.it/it/corsi/1-15-st/requisiti-di-ammissione>
29. Scienze del turismo: impresa, cultura e territorio. Verifica della preparazione iniziale. URL: <https://corsi.unige.it/9912/p/futuri-studenti-verifica-preparazione-iniziale>
30. Prot. n. 29203 del 08/06/2021 – Decreto 1351/2021. Macroarea di lettere e filosofia. Dipartimento di storia, patrimonio culturale, formazione e società bando di concorso per l'ammissione al corso di laurea professionalizzante in "Turismo enogastronomico (TUReg)". Classe I-15 (d.m. 270/2004). A.a. 2021/2022. URL: file:///D:/Downloads/Bando%20ammissione%20CdL%20TUReg_%202021-2022.pdf
31. Rector's Decree no. 1618 Faculty of Arts and Humanities. 2020-2021 academic year. Call for applications for the Degree Programmes. URL: https://corsidilaurea.uniroma1.it/sites/default/files/documenti_ufficiali/2020/169/14621_e.pdf
32. Sbocchi lavorativi. URL: <https://corsidilaurea.uniroma1.it/it/corso/2020/30432/sbocchi-lavorativi>
33. Informazioni sul corso – Regolamento 2021. Corso di laurea in Economia del turismo. Sbocchi occupazionali e professionali. URL: <https://www.econ.unipg.it/didattica/assisi/laurea-in-economia-del-turismo/info-economia-turismo-assisi?idcorso=175&annoregolamento=2021&tab=PRO>
34. Sbocchi professionali. URL: <http://www.disfor.unict.it/it/corsi/1-15-st/sbocchi-professionali>
35. The University. URL: <https://www.unict.it/en/university/university>
36. Universities in Italy. URL: <http://www.miur.it/guida/capitolo4.htm>
37. The Magna Charta of the European Universities. URL: <http://www.magna-charta.org/resources/files/the-magna-charta/>
38. Розвиток інституційного потенціалу університетів у контексті глобального лідерства: колективна монографія / авт. кол.: Є. Балджи, І. Драч, С. Калашнікова, О. Коваленко, С. Курбатов, Н. Невмержицька, О. Паламарчук, В. Рябченко, Л. Червона; за заг. ред. С. Калашнікової. К.: Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. 205 с.

REFERENCES

1. Lo Statuto della Sapienza. (2019). Retrieved from: https://www.uniroma1.it/sites/default/files/field_file_allegati/statuto-sapienza_agg_2019.pdf (Last accessed: 01.09.2021) [in Italian].
2. Statuto dell'Università degli Studi di Roma "Tor Vergata". Retrieved from: https://web.uniroma2.it/module/name/Content/newlang/italiano/navpath/CAM/section_parent/1215 (Last accessed: 01.09.2021) [in Italian].
3. Statuto dell'università degli studi di Genova. Adottato dal senato accademico in via definitiva in data 30.5.2017 con parere favorevole del consiglio di amministrazione In vigore dal 04.07.2017. (2017). Retrieved from: <https://unige.it/sites/contenuti.unige.it/files/imported/regolamenti/documents/StatutodiAteneo.pdf> (Last accessed: 01.09.2021) [in Italian].
4. Statuto dell'università degli studi di Perugia. (2012-2013). Retrieved from: <https://www.unipg.it/files/statuto-regolamenti/statuti/statuto.pdf> (Last accessed: 03.09.2021) [in Italian].
5. Statuto vigente. Retrieved from: <https://www.unict.it/ateneo/statuto-vigente> (Last accessed: 03.09.2021) [in Italian].
6. Normativa e documenti. Retrieved from: <https://www.uniroma1.it/it/pagina-strutturale/ateneo> (Last accessed: 03.09.2021) [in Italian].
7. Università degli Studi di Roma "Tor Vergata". Oggi, l'Ateneo del domani. Retrieved from: https://web.uniroma2.it/module/name/Content/newlang/italiano/navpath/CAM/section_parent/308 (Last accessed: 03.09.2021) [in Italian].
8. Statuto e Regolamenti. Retrieved from: <https://unige.it/regolamenti/> (Last accessed: 04.09.2021) [in Italian].

9. Statuto e regolamenti. Retrieved from: <https://www.unipg.it/ateneo/statuto-e-regolamenti> (Last accessed: 04.09.2021) [in Italian].
10. Normativa. Retrieved from: <https://www.unict.it/it/ateneo/normativa> (Last accessed: 04.09.2021) [in Italian].
11. Cerca regolamenti, circolari, documenti. Retrieved from: <https://www.uniroma1.it/it/cerca/circolari?page=1> (Last accessed: 04.09.2021) [in Italian].
12. Regolamenti. Retrieved from: https://web.uniroma2.it/module/name/Content/newlang/italiano/navpath/CAM/section_parent/1216 (Last accessed: 05.09.2021) [in Italian].
13. Shanghai Academic Ranking of World Universities 2020. (2020). Retrieved from: <https://www.shanghairanking.com/rankings/arwu/2020> (Last accessed: 05.09.2021) [in English].
14. Chi siamo. La più antica università di Roma, la più grande in Europa. Retrieved from: <https://www.uniroma1.it/en/pagina/about-us> (Last accessed: 05.09.2021) [in Italian].
15. About university of Rome II – Tor Vergata. Retrieved from: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/university-roma-tor-vergata> (Last accessed: 05.09.2021) [in English].
16. Description University of Genoa (UniGe). Retrieved from: <https://smapse.com/university-of-geoa-unige-university-of-geoa/> (Last accessed: 05.09.2021) [in English].
17. Ateneo. Retrieved from: <https://www.unipg.it/ateneo> (Last accessed: 05.09.2021) [in Italian].
18. The University. Retrieved from: <https://www.unict.it/en/university/university> (Last accessed: 05.09.2021) [in English].
19. Scienze del turismo. Laurea. Retrieved from: <https://corsidilaurea.uniroma1.it/it/corso/2020/30432/home> (Last accessed: 05.09.2021) [in Italian].
20. Turismo enogastronomico. Retrieved from: https://web.uniroma2.it/module/name/Content/newlang/italiano/navpath/OFF/section_parent/6942 (Last accessed: 06.09.2021) [in Italian].
21. Scienze del turismo: impresa, cultura e territorio. Retrieved from: <https://corsi.unige.it/9912> (Last accessed: 06.09.2021) [in Italian].
22. Corso di Laurea in Economia del Turismo. Retrieved from: <https://www.econ.unipg.it/didattica/assisi/laurea-in-economia-del-turismo> (Last accessed: 06.09.2021) [in Italian].
23. Scienze del turismo. Retrieved from: <https://www.unict.it/en/node/11367> (Last accessed: 06.09.2021) [in Italian].
24. Il corso. Retrieved from: <https://corsidilaurea.uniroma1.it/it/corso/2020/30432/il-corso> (Last accessed: 07.09.2021) [in Italian].
25. Turismo enogastronomico a.a. 2021-2022. (2021-2022). Retrieved from: https://web.uniroma2.it/en/contenuto/turismo_enogastronomico_a_a_2021-2022 (Last accessed: 07.09.2021) [in Italian].
26. Il corso in breve. Retrieved from: <https://corsi.unige.it/9912#chapter-3> (Last accessed: 07.09.2021) [in Italian].
27. Informazioni sul corso – Regolamento 2021. Corso di laurea in Economia del turismo. (2021). Retrieved from: <https://www.econ.unipg.it/didattica/assisi/laurea-in-economia-del-turismo/info-economia-turismo-assisi?idcorso=175&annoregolamento=2021&tab=PRE> (Last accessed: 08.09.2021) [in Italian].
28. Requisiti di ammissione. Retrieved from: <http://www.disfor.unict.it/it/corsi/l-15-st/requisiti-di-ammissione> (Last accessed: 08.09.2021) [in Italian].
29. Scienze del turismo: impresa, cultura e territorio. Verifica della preparazione iniziale. Retrieved from: <https://corsi.unige.it/9912/p/futuri-studenti-verifica-preparazione-iniziale> (Last accessed: 08.09.2021) [in Italian].
30. Prot. n. 29203 del 08/06/2021 – Decreto 1351/2021. Macroarea di lettere e filosofia. Dipartimento di storia, patrimonio culturale, formazione e società bando di concorso per l'ammissione al corso di laurea professionalizzante in "Turismo enogastronomico (Tureg)". Classe l-15 (d.m. 270/2004). A.a. 2021/2022. (2021). Retrieved from: file:///D:/Downloads/Bando%20ammissione%20CdL%20TUREG_%202021-2022.pdf (Last accessed: 08.09.2021) [in Italian].
31. Rector's Decree no. 1618 Faculty of Arts and Humanities. 2020-2021 academic year. Call for applications for the Degree Programmes. (2021). Retrieved from: https://corsidilaurea.uniroma1.it/sites/default/files/documenti_ufficiali/2020/169/14621_e.pdf (Last accessed: 09.09.2021) [in English].
32. Sbocchi lavorativi. Retrieved from: <https://corsidilaurea.uniroma1.it/it/corso/2020/30432/sbocchi-lavorativi> (Last accessed: 10.09.2021) [in Italian].

33. Informazioni sul corso – Regolamento 2021. Corso di laurea in Economia del turismo. Sbocchi occupazionali e professionali. (2021). Retrieved from: <https://www.econ.unipg.it/didattica/assisi/laurea-in-economia-del-turismo/info-economia-turismo-assisi?idcorso=175&annoregolamento=2021&tab=PRO> (Last accessed: 10.09.2021) [in Italian].
34. Sbocchi professionali. Retrieved from: <http://www.disfor.unict.it/it/corsi/l-15-st/sbocchi-professionali> (Last accessed: 10.09.2021) [in Italian].
35. The University. Retrieved from: <https://www.unict.it/en/university/university> (Last accessed: 10.09.2021) [in English].
36. Universities in Italy. Retrieved from: <http://www.miur.it/guida/capitolo4.htm> (Last accessed: 11.09.2021) [in English].
37. The Magna Charta of the European Universities. Retrieved from: <http://www.magna-charta.org/resources/files/the-magna-charta/> (Last accessed: 12.09.2021) [in English].
38. Rozvytok instytutu inochoho potentsialu universytetiv u konteksti hlobalnoho liderstva. [Development of institutional capacity of universities in the context of global leadership]: kolektyvna monografia. Avt. kol.: Ye. Baldzhy, I. Drach, S. Kalashnikova, O. Kovalenko, S. Kurbatov, N. Nevmerzhytska, O. Palamarchuk, V. Riabchenko, L. Chervona; za zah. red. S. Kalashnikovoi. K.: Instytut vyshchoi osvity NAPN Ukrainy, 2017. 205 s.

УДК378:373.091.12.011.3-051:005.336.6
DOI 10.25128/2415-3605.21.2.24

АНАТОЛІЙ КІБИШ

<https://orcid.org/0000-0002-7078-3085>
ast39new@wp.pl

PhD доктор педагогіки
Ольштинська вища школа
вул. Ягеллонська, 59, м. Ольштин, Польща

ДАРИУШ ЮРЧАК

<https://orcid.org/0000-0003-3548-9574>
dariusz_jurczak@wp.pl

PhD доктор соціології
Ольштинська вища школа
вул. Ягеллонська, 59, Ольштин, Польща

ПРОБЛЕМА ПРЕСТИЖНОСТІ ПРОФЕСІЇ ПЕДАГОГА СЕРЕД СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ

Основною метою дослідження є спроба привернути увагу наукової громадськості до проблеми престижності професії педагога на тлі сформованої в сучасному суспільстві думки про низький рівень інтелекту абітурієнтів педагогічних ВНЗ. Ця проблема актуальна сьогодні для багатьох європейських країн, у т. ч. для Польщі, де проведений перший етап дослідження. Приведені дані подані в порівнянні з аналогічною ситуацією в Україні, що дозволяє зробити висновок про падіння престижу педагогічної професії як загальноєвропейського тренду (щодо країн Східної Європи). Результати дослідження спростовують загальноприйнятту думку про низький рівень інтелекту у студентів педагогічних ВНЗ. Більшість з них мають середній та високий рівень (згідно з тестом Равена), що, однак не має прямого впливу на престижність педагогічної професії. Більше половини опитуваних студентів не мають наміру працювати за обраною спеціальністю, але вважають педагогічну освіту престижною для подальшої кар'єри поза школою.

Ключові слова: інтелект, інтелектуальна сфера індивідуальності, престиж педагогічної професії, рівень розвитку інтелекту.

ANATOLY KIBYSH

PhD Doctor of Pedagogic
Olsztyn Higher School
59 Jagiellońska Str., Olsztyn, Poland